

Nr 250.

Av herr **Rehn**, med förslag, att från dräneringsfonden må kunna utgå bidrag utan återbetalningsskyldighet.

Såsom ett led i strävandena att under den rådande kristiden höja den svenska åkerjordens avkastningsförmåga och därigenom vinna en ökad livsmedelsproduktion beslöt sistlidet års lagtima riksdag inrättande av en särskild lånefond, benämnd dräneringsfonden, från vilken lån på fördelaktiga villkor tillhandahållas för understödjande av täckdikningsföretag.

I olikhet med de bestämmelser, som gälla för lån från den tidigare tillkomna täckdikningslånefonden och som inskränker användningen av denna fond till sådana egendomar, som omfatta högst 50 hektar åker eller annan odlad jord samt begränsar lånebeloppet till 70 eventuellt 50 procent av den beräknade kostnaden och till högst 2,000 kronor till en och samma låntagare, kan från dräneringsfonden lån erhållas oberoende av arealen å den egendom, varå täckdikningen utföres, och till belopp, som motsvarar hela den beräknade kostnaden vid täckdikning med rör samt tre fjärdedelar av kostnaden, då annat material användes; dock att lån ej utlämnas till högre belopp än efter en beräknad totalkostnad av 500 resp. 400 kronor per hektar av den jord, som är avsedd att förbättras genom företaget. Dräneringslån, varå icke någon ränta behöver erläggas, skall återbetalas med en femtedel av ursprungliga beloppet vid slutet av vardera tredje t. o. m. sjunde året från den dag lånet utbeholdits.

Ehuru dessa fördelaktiga villkor utan tvivel torde komma att locka ett avsevärt antal jordbrukare att tillgodogöra sig det kraftiga stöd staten sålunda erbjuder, skulle dock enligt mitt förmenande en annan *form* för statens understöd i icke ringa mån bidra till, att den för jordbruket så betydelsefulla täckdikningen i ännu större omfattning kunde komma

till stånd, utan att staten behöfve vidkännas någon större uppoffring för ändamålet. Ett kontant bidrag utan återbetalningsskyldighet, även om detta ej nppginge till fulla matematiska värdet av det räntefria lånet, skulle för visso i synnerhet för mången mindre jordbrukare, som förfogar över egna arbetskrafter, te sig betydligt mera lockande och egga honom att gripa sig an med täckdikning av sin jord, då däremot ett lån, vars hela kapitalbelopp skall återbetalas, betraktas som en skuldsättning, som han ej utan tvingande skäl inlåter sig på. Även om han har en grundlig kännedom om vad ränteutgifter betyda, saknar han vanligtvis all erfarenhet om de förmåner, som ett kapital genom räntekomster bereder sin ägare, och han uppskattar inte på långt när den fördel, som ett räntefritt lån under alla förhållanden kan innebära, utan den enkla slutsatsen blir, att »ju mer man lånar, dess mer man sätter sig i skuld». Därjämte bjuder det emot att anlita grannar eller andra, som skola ställa sig som borgesmän för lånet och genom dessa och dylika omständigheter låter han tillfället gå sig ur händerna och hans jord får ligga där lika oavdikad eller ofullständigt avdikad, som om ingen dräneringsfond någonsin funnits till.

Visserligen vill det synas, som om fondens hela kapitalbelopp skulle komma att tagas i anspråk för det avsedda ändamålet och att sålunda ur den synpunkten någon ändring i stadgade villkor icke vore av behovet påkallad, men det låter tänka sig, att en god del av detta kapital kommer till användning för understödjande av sådana företag, som utan statens medverkan skulle bliva lika snabbt och väl utförda. Då syftet med dräneringsfondens inrättande jämväl torde hava varit att under dessa år framskapa ett vidgat och mera bestående intresse för ifrågavarande viktiga grundförbättringsarbete i synnerhet å de orter i olika delar av landet, där ett sådant arbete blivit mera eftersatt och framförallt hos sådana jordbrukare, som icke utan en mera direkt påverkan från det allmännas sida visat sig vilja eller kunna gripa sig an med uppgiften i fråga, bör det också vara av vikt att finna en form, som mera anpassar sig efter olika förhållanden. Likaså torde, för den händelse fondens kapitaltillgång skulle visa sig otillräcklig, denna dock böra företrädesvis disponeras för sådana företag, som kunna antagas vara mera direkt framkallade genom de från statens sida härutinnan vidtagna åtgärder.

Produktionskommittén, på vars förslag Kungl. Maj:t i huvudsak grundade sin till fjolårets riksdag i ämnet avlåtna proposition, ifrågasatte tvenne olika former för täckdikningens understödjande, nämligen bidrag till högst en tredjedel av kostnaden för de *mindre* företagen och

räntefria lån för de större. Kungl. Maj:t ansåg sig emellertid icke böra biträda kommitténs förslag, i vad detsamma avsåg en annan form för understöd till dessa mindre företag, och jordbruksutskottet förklarade, att, ehuru utskottet ansåg vissa skäl tala för de av produktionskommittén föreslagna grunderna, utskottet likväl fann sig böra tillstyrka den av Kungl. Maj:t föreslagna låneformen. Detta blev också riksdagens beslut.

Måhända var den av produktionskommittén föreslagna formen icke heller den för varje fall mest lämpliga, då den endast skilde mellan företag av större och mindre omfattning. Om däremot vederbörande sökande, oberoende av företagets storlek, sattes i tillfälle välja mellan antingen lån enligt nu gällande grunder eller ett bidrag till viss procent av kostnaden utan återbetalningsskyldighet, förefaller det som om saken därmed vore ordnad på ett ur antydda synpunkter tillfredsställande sätt.

Med den höga ränta, som staten för sin upplåning under nuvarande förhållanden torde nödgas räkna och som knappast torde komma att mera avsevärt sänkas under de återstående tvenne år, som lån från dräneringsfonden äro avsedda att utlämnas, lärer kunna antagas, att ett bidrag, som uppginge till 30 procent av dikningskostnaden, skulle innebära en något mindre uppoffring från statens sida än det räntefria lånet. Även ur penninganskaffningssynpunkt måste en sådan anordning verka mindre besvärlig, då den ju kräver ett vida mindre kapital, varjämte även en lättnad i förvaltningshänseende bör kunna påräknas, då det givetvis ställer sig enklare och billigare med en enda utbetalning till varje bidragsberättigad än med de mångåriga amorteringslånen.

På grund av vad sålunda anförts får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att från dräneringsfonden jämväl må kunna utgå bidrag utan återbetalningsskyldighet med 30 procent av beräknad kostnad för täckdikningar, som utföras enligt de bestämmelser i övrigt, som gälla för lån från samma fond.

Stockholm den 21 januari 1919.

J. Rehn.

I motionen instämmer:

Linus Lundström.

